

„Nikdar nisem čutil kakšnega sovraštva proti svojemu nasprotniku. Tudi v svojih poveljih nisem vojaku nikdar pridigal sovraštva ali maščevalnosti.“
finski maršal Mannerheim

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Letna naročnina:
na posamezni naslov 30 Din, na skupni 24 Din,
za inozemstvo 72 Din,
z Marijinim L. 100 Din,
za Ameriko 3 dolare

Štev. položnice 11-806

Uredništvo v Lendavi
Uprava v Črensovcih

Izhajajo vsak četrtek za sledečo nedeljo

Švedska proti alkoholu

Svetel je vzgled, ki ga je dala Švedska svetu s svojo borbo proti alkoholu. Pri tem ni šla v skrajnost, da bi sploh prepovedala alkoholne pijače, kakor so to storile: Kanada in Zedinjene ameriške države, Norveška in Finska. Prav je namreč sklopala, da bi s tem alkohol postavila v vrsto „prepovedanega sadu“, ki tem bolj mika.

Ostro skandinavsko podnebje nikakor ni ugodno za posebno zmernost v jedi in pijači, zato je tam alkoholizem že od nekdaj predstavljal težek problem.

Švedi so bili prepričani, da popivajo tisti, ki ne znajo bolje porabiti prostega časa. Zato so ustanovljali društva, ki se bavijo z računstvom, gospodarstvom, s tujim jezikom in z igranjem; leta 1936 so imeli 3.000 takih društev.

Ali privatna društva sama ne bi zadostovala. Sodelovala je zlasti državna zakonodaja in sicer po načelu: zmanjševanje dobička pravitnikom pri prodaji alkohola: proizvajalci hmelja za izdelavo piva plačajo takso 1.25 švedskih kron za vsak kg hmelja do 100.000 kg. Za drugih 100.000 kg že plačajo 1.35 kron od kg, a dalje celo 1.45 kron. Vsi prodajalci alkoholnih pijač imajo posebej odredeno količino, pri kateri smejo zaslužiti. Če več prodajo, jim to ne prinaša nikakega dobička.

Kontrolo nad gostilnami in celo nad pijačo, ki se je nosila na domove, so prevzela že omenjena društva, ki so dobiček dajala v dobrodelne namene. Od leta 1913 pa ta dobiček gre v državno blagajo, ki je leta 1936 pri tem dobila 21 milijonov švedskih kron. Leta 1917 je izšel poseben zakon, po katerem je prodaja alkohola v rokah treznostnih društev, katerim je država odredila delokrog.

Razen tega so vpeljali posebne takse za slučaj, če poželite močnejšo pijačo kakor običajno: kar v gostilni v takem slučaju k vam pristopi pobiralec takse, ki mu prej morate odšteti nemalo predpisano vsoto in šele potem dobite močnejšo pijačo. Zato si mnogi raje premisli.

Okoli desetino svojih dohodkov dobiva država na opisani način. In čim več dobi, tem bolj zmanjšuje takse na druge neobhodno potrebne reči.

Domača izdelava močnih pijač za domačo uporabo je prepovedana že od leta 1855.

Prodaja alkoholnih v vsej krajini je v rokah nekake državne zadrage, katere kapital znaša 15 milij. šved. kron, od teh 400.000 v delnicah, ki so deponirane v državni banki in jih imejtelji ne morejo dvigniti brez vladnega dovoljenja. Ti delničarji dobivajo 5-5%, višek gre v državno blagajo.

Privatni proizvajalci alkohola morajo vse svoje proizvode prodati omenjeni državni zadrugi.

Pijanec smejo mesečno dobiti največ 4 l. in dobijo od omenjenih društev posebne kontrolne knjižice; 80% takih pijancev dobi mesečno le 2.15 l. Razen tega ima vsaka občina posebni odbor, ki lahko izda naredbo, da se notoričnim pijancem sploh zabrani uživanje alkohola. Tudi imajo 10 zavodov (od teh 2 za ženske) za ozdravljenje velikih alkoholikov; ti lahko sprejmejo okoli 700 ljudi, ki jih učijo poljedelstva in obrti. Okoli 35% teh „težkih kalibrov“ se ozdravi. Ravnatelj zavoda ima pravico, da kliente vsak čas izpusti, ako se je pobiljal; enkratno ostane klient v zavodu do 2 leti.

Posledice niso izostale: od 1913 do 1936 se je število zločinov, izvršenih v pijanosti, zmanjšalo za 54%.

Gotovo bi se tudi pri nas iz tega lahko kaj naučili in morda celo posnemali.

Zamenjava mark

Podpisani sem na prošnjo, ka bi se marke od naših delavcov pri nešene po klirinški ceni zmenile, ar je siromaštvo tere, dobo zadovoliv odgovor od g. ministra dr. Budisavljeviča. Te odgovor sem dao v Novinaj objaviti. Nato sem predlagao na kr. banskoj upravi i Putniki, šteri marke izmenjava po nalogi Narodne banke, naj Putnik pride v Črensovcie i v Soboto zmenjavat marke k družbi sv. Rafaela. Kr. banska uprava je na to včasii pristala, Putnik nam je pa dao odgovor, ka samo pet mark zmeni, ar tudi druge banovine majo marke, ne samo naša. Toga Putnikovoga odgovora nesam vzeo na znanje i v odločnom pismi zahtevao, da se ves pri nas prijavleni nemški penez zmeni po klirinški ceni, 14.25 Din marka. Putnik je na to odgovoro, da je narodna ustanova i se ne trebe bojati, da ne bi spuno svoje dužnosti i proso seznam prijavlenih mark. Nikaj pa ne javo, kak marke i koliko jih zmeni, samo izrazo je bojazen, da se vekše papirnatne banke pa kovanci po 1 dinar ne bi mogli več zmeniti. Te njegov odgovor sem tudi objavo v Novinaj. Med tem časom sem poslao prek banovine seznam prijavlenih mark ministerstvu za socialno politiko i proso nujno rešitev zamenjave mark, da se siromakom pomore.

Putnik je lani dobo 200 jezer mark kontingenta i s toga njemi je ostalo samo 29 jezer mark. Na novo je dobo 75 jezer mark kontingenta i s toga je potrošo 46 jezer mark. Tak je javo Putnik na ministerstvo v Beograd. Kak je to doznala kr. banska uprava v Ljubljani, je protestirala proti tomi trošnji mark i poslala člana narodne banke g. Avsenaka v Beograd, naj pri narodnoj banki zahteva zamenjavo prijavlenih mark, ar Putnik teliko ne mogo potrošiti z izmenjavov, kak je javo. Istoga mišljenja je bilo tudi ministerstvo socialne politike i javilo narodnoj banki, da Putnikove prijave ne more vzeti na znanje, ar zdaj ne prihaja veliko število delavcov z Nemčijo, največ 200 mesečno i zato iz preostalih 29 jezer mark lejko zmeni naše prijavlene marke.

Ministerstvo socialne politike je pod brojom 17437 od 25. junija leta 1940 poslalo Narodnoj banki sledečo rešitev:

1. naj Narodna banka pooblasti Putnika v Ljubljani, da lejko odkupi kovane RM, štere so prinesli iz Nemčije sezonski delavci iz srezov Sobota i Lendava,

2. da bi se preprečila vkanjenja, naj Putnik vrši te odkup sporazumno z Družbo sv. Rafaela v Črensovcih, štera brani interese sezonskih delavcov iz tiva sreza;

3. ar je vsaki delavec prineseo domo povprečno sto RM. v kovanom penezu, predlaga Banska uprava v Ljubljani, da se odkupi od osebe največ do sto RM., a ne samo deset, kak je menjavao Putnik na granici delavcom se vračajočim;

4. ar so delavci iz Nemčije prinesli vnogo več papirnatnih mark, kak kovanih, se pooblasti Putnik, da lejko odkupi od papirnatnih pet mark i koliko njemi bude to mogoče po izvršenom odkupi kovanih mark;

5. s pogledom na to, ar je odkup mark v dravskoj banovini osredotočen v Črensovcih, na sedeži Družbe sv. Rafaela za Slov. Krajino, Putnik za svoje stroške ne more računati več kak 25 par od edne marke.

To je odgovor ministrstva za socialno politiko. Gda sem ga dobio pr k kr. banske uprave, sem včasii pisao Putniki v Ljubljano, naj določi den, kda se bodo marke zmenjavale. V Novinaj objavimo te den.

Kak vidite iz više povedanoga, se sto mark kovanoga peneza vsakomi našemi delavci zameni po 14 Din, papirnatnih pa se zmeni samo pet mark.

Vidite z gornjega tudi, ka kda se ide za pravice siromakov, se mora hoditi po križnoj poti.

Teliko tudi naznanim tistim, ki majo papirnatne marke, da po zmenjavi srebrnih bom posebi proso ministerstvo da se i tiste zmenijo kak naj bole. To vzemite vsi na znanje.

Klekl Jožef

za zdaj predsednik Rafaelove družbe
za Slov. Krajino

Hitler je govoril

Državni kancler Hitler je 19. julija sklical državni zbor, da poslušaa njegov govor. Večinoma vsi poslanci so bili v vojaških uniformah, ko so zasedli prostore Kroll opere v Berlinu. Slavnostne seje državnega zbora se je udeležil tudi italijanski zunanji minister grof Ciano, ki ga je zunanji minister Ribbentrop osebno sprejel na kolidvoru in ga pripeljal v državni zbor.

Sejo državnega zbora je začel general Göring, ki se je v izbranih in slovesnih besedah spomnil vseh tistih, ki so v vojni žrtvovali svoja življenja za čast in veličino domovine. Zahvalil se jim je za njihovo žrtve, zahvalil tudi vsem svojcem padlih žrtve, ki jim je dal slovesno zagotovilo, da bo velika Nemčija poskrbela za to, da jim nikdar ne bo treba skrbeti zaradi tega, ker so izgubili svoje krušne očete. Na koncu se je spomnil tudi vseh padlih vojakov italijanske zavezniške vojske. Takoj nato je dal besedo Hitlerju, ki je imel na poslance eno uro in tri četrt trajajoč govor, v katerem je podal zgodovino sedanje vojne in ki ga je zaključil ponovno z zadnjo mirovno ponudbo Angliji. Državni kancler je v svojem govoru med drugim dejal:

Poklical sem vas zastopnike naroda, da poslušate potek vojnih dogodkov in mojo zahvalo vsem častnikom in vojakom nemške oborožene

sile za velika dejanja, ki so jih izvedli, kakor tudi moj ponovni, a tokrat zadnji poziv na razum Anglije, da naj se ta vojna konča.

Po teh uvodnih besedah je Hitler dejal, da mu potek zadnjih mesecev daje prav, ker jih je, odkar stoji na čelu narodno-socialističnega gibanja, nešteto krat prerokoval. Ko je narodni socializem v Nemčiji nastopil, si je postavil kot eno najvišjih nalog, da doseže mirno spremembo versajske mirovne pogodbe. Versajski mir, da je Nemčijo in nemški narod hotel za trajno potlačiti in uničiti. Tudi državniiki zahodnih velesil so ob sklepanju versajskega diktata svarili pred njegovimi posledicami, toda zaman. Vsi poskusi demokratične Nemčije, da doseže mirno spremembo versaj. pogodbe, so bili od nasprotnikov sprejeti z zasmehom in zavrnjen. Res redkokdaj v zgodovini je bil svet tako nemoralno in brezvestno vladan, kakor je v razdobju po versajskem miru, ko odgovorni ljudje niso hoteli razumeti upravičenih težej nemškega naroda. Narodno-socialistična stranka je postavila na čelo svojega programa osvoboditev Nemčije iz okovov versajskega miru. To je bilo naravno. Toda vsi miroljubni poskusi so bili zaman, zato je moral narodni socializem sprejeti odločitev, da svojo voljo uveljavi.

Leta 1938 je bilo ob priliki monakovske konference še nekaj upanja, da bo zmogla pamet. Takrat so se zbrali vodilni državniiki velesil h koristnemu delu. Toda takoj se je pokazalo, da odgovorni ljudje pri zahodnih velesilah niso razumeli nemške miroljubnosti. Nemško miroljubnost so smatrali za slabost in tako je zadnja možnost miroljubne rešitve obstoječih sporov zaradi volje zahodnih kapitalistov, dobičkarjev, verižnikov in borznih agentov, ki so na vsak način hoteli imeti vojno, propadla.

Nato je govoril o vojni s Poljsko.

Potem je Hitler izjavil, da je nemška vlada dobila v svoje roke zbirko tajnih dokumentov zavezniškega generalnega štaba. Šele iz teh dokumentov so mogli dobiti jasne dokaze za to, kar so prej sumili, namreč kako so zahodni hujškatci na vojno svoj napad pripravljali, kako so vojno na vsak način hoteli imeti, kako so izdelovali načrte o razširjenju vojne na Baltik, na Sovjetsko Rusijo, na skandinavske države in na Balkan, od koder so izračunali, da bodo dobili vsaj 100 divizij svežih bojovnikov. Resničnosti teh dokumentov ne morejo več zanikati, saj nosijo podpise generala Gamelina in drugih znanih odgovornih ljudi, ki so takrat odločevali o usodi. V njihovih srcih je morala vladati prava barbarska in zločinska vest. In oni so odgovorni za to, kar se je na poljskem zgodilo. Poljska je bila v 18 dneh od nemškega orožja uničena.

V naslednjem je razlagal o svoji mirovni ponudbi in o nemških pripravah, če zavezniiki ponudbe ne bodo sprejeli.

Nadaljeval je z razlago, kako je zavezniiki prehitel na Norveškem, na Nizozemskem in v Belgiji ter o porazu francoske armade.

Na koncu tega poglavja se je spomnil s posebno pohvalnimi besedami vrhovnega poveljnika nemške letalske sile maršala Göringa, ki da je ustvaril iz nič orožje, brez katerega bi tudi največja hrabrost nemške vojske ne bila dosegla tolikšnih uspehov. V zahvalo za to je generalnega maršala Göringa imenoval za državnega maršala in ga odlikoval z velikim križem železnega križa.

Nadalje je imenoval za maršale več drugih generalov.

V toplih besedah se je spomnil italijanskega zavezniika.

V naslednji točki je Hitler obravnaval odnošaje s Sovjetsko Rusijo in pribil, da se Anglija spet moti, ako s tem računa, da bo morebiti prišlo kdaj do nesoglasij med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. To je nemogoče, kajti sporazum, ki sta ga obe državi sklenili, je izšel iz hladnega in stvarnega presojanja obojestranskih koristi. Ze pred vojno so zahodne velesile alarmirale svet z raznimi poročili o nekkih nemških namerah proti Ukrajini, proti Romuniji, proti Finski in celo proti Turčiji. Da bi napravila konec temu govoričenju, je Nemčija sklenila, da se s Sovjetsko Rusijo razgovori na osnovi stvarnih dejstev in to se je tudi zgodilo. Zaradi tega pa je tudi v vsej bodočnosti nemogoče, da bi prišlo do kakšnih nesoglasij med obema državama.

Zaključil je s sledečimi besedami:

V tej uri čutim svojo dolžnost, da še enkrat zadnjič apeliram na zdravi razum v Angliji. Mislim, da imam po dogodkih zadnjih mesecev pravico za to, ne da bi kdo mogel očitati, da je Nemčija strahopetna. Obžalujem žrtve, ki bodo padle v Angliji. Mislim tudi na nemške žrtve, čeprav vem, da nemški vojaki s hrepenenjem čakajo, da bi šli v boj za veličino svoje domovine. Tako bom imel vsaj olajšano vest spričo dogodkov, ki prihajajo.

Nedela

po Risalaj edenajseta

Tisti čas, vó idóci Jezus s tirskih krajin, prišo je skoz Sidon k morji Galilejski, med krajinov Deseteromestja. I pripelali so k njemu gluho-nemoga, i prosili so ga, ka bi položó na njega roko. I pelavši njega od vnožine na stran, pústo je prste svoje vu vúha njegovoga; i plúnovši, dotekno se je jezika njegovoga, i gori se zglédnovši v nebo, zdehno je, i veli njemi: Effeta, to je, odpri se. I precí so se odprla vúha njegovoga, i razvezalo se je vezalo jezika njegovoga, i prav je gučao. I zapovedao je njim, ka bi nikomi ne pravili. Od koga bole je pa njim prepovedavao, od toga bole so oni vó glasili; i tem bole só se čúdivali, govoreči: dobro je vsa včino, gluhih da, da čújejo i nemim, da gučijo. (Marko 7, 31—37.)

Gda so množice vidile, kak je Jezus dao gluhih slišati i mutastim govoriti, so djale: vse je dobro včino. Vse, kajkoli je Jezus včino, vse je bilo dobro, lepo krasno. A med njegovoga najlepša dela spada ustanovitev sv. Cerkev. Ona je kraljestvo bože na zemli. Tej svojoj predobroj materi, kat. Cerkev, smo dužni svojo hvaležnost v dejanji. Kak? S tem, da jo poslušamo.

Sv. Cerkev je mati vernikov. Brezi sv. vere i Cerkev bi bio človek namesto božega satanovo dete, ali bole povedano, satanov suženj. Sv. Cerkev pa ga je sprejela med svojo, božo deco.

V kopeji prerojenja i v prenovljenji sv. Duha nas je rodila za nebesa, je postala naša mati, dosta boša mati, kak je bila Eva, šteroj se mamó zahvaliti samo za nevole toga sveta. Sv. Cerkev je ostala naša dobra mati od našega rojstva do denešnjega dneva. Sv. Cerkev nas blagoslavla i obsipavle z dobrotami. Ar je naša duhovná mati, smo joj dužni pokorščino.

Pa ne samo kak dobroj materi, nego tudi kak namestnici Kristušovej smo sv. Cerkev dužni biti pokorni.

Svojo zapovedovalno moč je sv. Cerkev prejela naravnost od Boga: To nam kažejo reči sv. Pavla, ki jih je pisao dühovščini mesta Efeza: „Pazite na sebe i na vse vernike, med štere vas je sv. Duh škofo postavó, vladati Cerkev božo, ki jo je pridobó s svojov krvjov.“ (Dj. ap. 20, 28).

S toga vidimo, da ma sv. Cerkev oblast zapovedavati vernikom naravnost od Boga. To pa toliko pomeni, da je namestnica boža. Ka zapove, zapove po volji božoj. Njene zapovedi so boža povelja, njene postave, bože postave.

Jezus Kristuš sam je pravo: „Što Cerkev ne poslušá, naj ti je kak nevernik i očitni grešnik.“

Španski junak in svetnik

Dne 31. jullja obhajamo dan sv. Ignacija, ustanovitelja Družbe Jezusove (jezuitov). Letos je ta god še posebno pomemben, ker poteka ravno 400 let, kar je papež Pavel III. potrdil ustanovitev tega reda. Jezuitje so imeli v teh zadnjih štirih stoletjih zgodovine kat. Cerkev velikansko vlogo, zato se hočemo danes malo ustavití ob tem dnevu.

Sv. Ignacij je bil prvotno španski vitez. Bil je silen bojevnik in junak. Za slavo svojega kralja in za svojo osebnó čast se ni strašil ne težav ne nevarnosti. V neki bitki ga je zadela krogla v nogo. Moral je leči. Tedaj mu je prišel v roke življenjepis Jezusov in ga je začel prebirati. Čitanje te knjige mu je tako pretreslo dušo, da je popolnoma spremenil svoje življenje. Iz svetnega vojaka je postal zdaj Kristusov vojak. Kakor se je prej boril za čast zemeljskega kralja, tako je sklenil, da se bo odslej boril le za čast Kristusa Kralja. Njegovo načelo je postalo: Vse na večjo slavo božjo! Čeprav je bil že v letih, je vzel knjige v roke in se začel pripravljati na duhovniški poklic. Na univerzi v Parizu je zbral okrog sebe 9 najsposobnejših mladih študentov in jih navdušil za svoje ideale: z vsem, vedno in povsod služiti Kristusu Kralju in njegovi sv. Cerkvi; Kristusa posnemati v vsem njegovem življenju in delovanju, zlasti pa ga spremljati v trpljenju. V ta na-

Papež o sedanji vojni

Neizrečna nesreča vojne, ki jo je Pij XI. predvideval z globoko, največjo bolešjo in ki jo je z neukrotljivo silo svojega plemenitega, vzvišenega duha z vsemi sredstvi skušal oddaljiti od sporov med narodi, ta nesreča je izbruhnila in je danes žalostna stvarnost. Pred njenim hrumenjem prepravlja silna žalost Našo dušo, otožno in zamišljeno, da moramo sveto rojstvo Gospoda, Kneza miru, slaviti danes med pógubnim, mrtvaškim grmenjem topov, v grozi drvečih vojaških priprav, v sredi groženj in zvijač oboženih ladij. Ker kaže, da je svet pozabil miroljubno poslanstvo Kristusovo, glas pameti in krščansko bratstvo, smo morali biti na žalost priča vrsti dejanj, ki se ne dajo spraviti v sklad niti z načeli pozitivnega mednarodnega prava, niti z načeli naravnega prava, niti z najosnovnejšimi človečanskimi čustvi. Ta dejanja kažejo, v kakšen zmeden krog brez izhoda se zapleta pravni čút, ki ga vodi samo ozir na korist. V to vrsto dejanj spadajo: premišljen napad na majhen, delaven in miroljuben narod, z izgovorom, da preti z grožnjó, ki ni obstojala, ki je nihče ni izrekel in ki

sploh ni bila mogoča; dalje krutosti (naj jih je izvršila katera koli stran) in nedovoljena uporaba uničevalnih sredstev celo proti nebojevnikom in beguncem, proti starcem, ženam in otrokom; sem spada preziranje človeškega dostojanstva, človeške prostosti in življenjá, iz česar izvirajo dejanja, ki kličejo pred božjim obličjem po maščevanju: Glas krvi tvojega brata kliče od zemlje k meni (Gen 4, 10); vedno bolj razširjena in metodična protikrščanska in celo brezbožna propaganda, zlasti med mladino.

Naša dolžnost, ki je hkrati globoka in sveta volja očeta in učitelja resnice, Nas vzpodbuja, da obvarujemo Cerkev in njeno poslanstvo med ljudmi vsakega stika s takim protikrščanskim duhom. Zato toplo in vztrajno opominjamo služabnike svetišča in „delilce božjih skrivnosti“, naj bodo vedno razsodni in vzorni pri učenju in izvajanju ljubezni. Naj nikoli ne pozabijo, da ni v Kristusovem kraljestvu zapovedi, ki bi bila bolj nedotakljiva, bistvena in sveta, kot je služba resnici in vez ljubezni. (Dalje)

Božični nagovor Pija XII.

„Oče in mati ubila 15 letno hčerko

Sobota, 18. julija.

Oblasti so zvedele, da sta oče in mati ubila v vasi Gabrje svojo 15 letno hčerko. Družina je zelo številna in je bila med otroci tudi 15 letna hčerka, ki je zadnje čase hodila zelo potrta. Nazadnje sta oče in mati odkrila njeno tajno, ko sta ugotovila, da je dekle v blagoslovljenem stanju. Starše je to tako razjezilo, da sta navalila na hčerko in jo pretepla do nezavesti. Ker je dekle še kazalo znake življenja, je mati pograbila za sekiro ter jela z njo obdelovati hčerko, dokler ni izdihnila. Zločin je bil takoj odkrit. Oblasti so očeta in mater aretirale ter ju odpeljali v zapore okrožnega sodišča v Soboti. Doma pa so ostali sami majhni otroci.

To poročilo je prinesel „Slovenec“ z dne 19. t. m. Resnici na ljubo pa moramo to poročilo temeljito popraviti. Prvič sploh ne gre za uboj, ampak za naravno smrt radi bolezní „eklampsia“, kakor znano nevarna komplikacija nosečnosti, odnosno poroda, kar sta izjavila dva pristojna zdravnika, ki sta pokojnico pregledala. Pokojna pa je bila božjastna že dalje časa, kar je videl tudi duhovnik, ki jo je nekaj dni pred smrtjo v Lendavi sprevidel; sem sta jo pripeljalá žalo-

stna starša, ki nikakor s hčerko nista grdo postopala, kakor to trdi gornje poročilo.

Nadalje ni bila pokojnica 15 letna, ampak 20 letna *Smej Marija* (* 6. X. 1919, † 30. VI. 1940) iz Gaberja — kolonija (ne „Gabrje“).

Tudi je revica dan pred smrtjo še porodila mrtvorjeno dete; iz „Slovenčevega“ poročila bi pa sklepal, da sploh ni rodila. Starša seveda nista zaprta. Nesrečni hčerki sta preskrbela lep cerkveni pogreb, ki se ga je udeležilo dosti ljudi.

Nerodno nam je, da smo to morali popravljati ravno v „Slovenču“, ki sicer prinaša lepa in objektivna poročila o naši Krajini, da ne omenjamo nekaterih manjših stvari. Zdi se nam, da napake gredo na račun gotovih poročevalcev, ki imajo premalo čuta odgovornosti in se ne zavedajo, da našo Krajino lahko v nekam čudno svetlost postavijo z netočnim poročanjem v najbolj razširjenem slovenskem dnevniku. Prepričani smo, da bo uredništvo „Slovenca“ storilo vse, da se v bodoče kaj takega več ne pripeti.

SKAD „Zavednost“

priredil v dneh od 11. do 13. avg. t. l. počitniški študijski tečaj v Lendavi, na katerem bodo obravnani mnogi aktualni prekmurski problemi.

Z Bogom za narod! — Odbor

Družba Jezusova je delo božje Previdnosti. To dokazuje že to samo dejstvo, da je dala sv. Cerkev dosedaj 24 svetnikov, (med njimi tako velike junake krščanstva kot sta sv. Ignacij in sv. Frančišek Ksaver) 141 blaženih ter na stotine takih, ki so umrli v sluhu svetosti.

L. 1937. je štela Družba Jezusova 25,460 članov, od tega 11,365 patrov, ostali so bratje. Samo v misijonih je imela to leto 3,484 članov. Družba Jezusova je številčno najmočnejši red sv. Cerkev, obenem najmočnejši misijonski red. Ni majhna tudi duhovna sila jezuitov, saj je znano, koliko važnost polaga družba na duhovno poglubitve in izobrazbo članov. Jezuiti so dali svetu velikih mislecev in učenjakov, a nič manj gorečih apostolov.

Tudi Slovenska Krajina je dala nekaj sinov tej važni ustanovi sv. Cerkev. V jezuitski red je možno vstopiti z maturo (poznejši patri) ali samo z ljudsko šolo (poznejši bratje). Kdor vstopi, mora prinesiti s seboj kot dar Kristusu vso pripravljenost volje, da se popolnoma in izključno posveti delu za božje kraljestvo na zemlji. To zadošča.

Kdor se hoče natančneje poučiti o jezuitih, mu priporočamo knjigo „Jezuitje“, ki jo je s francoskega na slovensko prevedel naš rojak akademik Duh Andrej. Knjiga se dobi pri upravi Glasnika Srca Jezusovega v Ljubljani.

Naši stiki z drugimi državami in narodi

s Hrvati

Prejšnji teden se je v Mariboru mudilo 40 gospodinskih učiteljc iz banovine Hrvatske, ki jih je vodil inž. Kovačević. Učiteljice imajo namen spoznati gospodinske šole v Sloveniji. V Mariboru so si ogledale vinarsko in sadjarsko šolo, nakar so se odpeljale na ogled šole v Svečini, v soboto dopoldne pa so odšle v Ljubljano, odkoder jih je pot vodila v razne gospodinske šole. — Zagrebški ban dr. Šubašič je izdal naredbo, da naj se v banovini Hrvatski odpro manjšinski oddelki na ljudskih šolah za tiste otroke, ki niso niti hrvatske, niti srbske, niti slovenske narodnosti. Ti oddelki bodo odprti, če bo tam otrok tujega jezika jugoslovanskih državljanov. Ban more dovoliti tudi oddelke za 25 otrok. V take oddelke smejo hoditi le otroci tujega jezika. Otroci tuje narodnosti pa smejo hoditi v oddelke hrvatskega jezika, če to žele njihovi starši, medtem ko Hrvati ne smejo hoditi v oddelke tujega jezika.

s Sovjetijo

Sovjetski poslanik na našem dvoru Viktor Andrejevič Plotnikov je 22. julija v spremstvu prvega tajnika Sergija Nikolajeviča Paprikejeva obiskal na Oplencu grob kralja Aleksandra, kjer je položil venec. Nato sta se odpeljala na Avalo in položila venec na grob neznanega vojaka. V vasi Banja sta si ogledala tamkajšnjo znano Venčačko vinogradniško zadrugo ter naposled obiskala tudi Arandjelovačke toplice.

Konferenca pravoslavnih balkanskih cerkva

V Novem Sadu se je pričela 22. jul. pokrajinska konferenca balkanskega odseka svetovne zveze za mednarodno prijateljstvo po cerkvah. Na konferenco so prišli številni zastopniki vseh balkanskih držav. Konferenco vodi pravoslavni škof za Bačko dr. Irenej Čirič.

z Madžarsko

18. julija so odprli redni zračni promet na progi Beograd—Budimpešta. S prvim jugoslovanskim potniškim letalom so odleteli z zemunskega letališča zastopniki letalskega poveljstva in Aeroputa. Pri vzletu jugoslovanskega potniškega letala v Budimpešto so bili navzoči zastopniki civilnih in vojaških oblasti ter madžarski poslanik in uradništvo. — Doslej so zračni promet na tej progi opravljali samo madžarski potniški avioni, odslej pa sodelujejo tudi naši.

z Grčijo

18. julija je bil v Beogradu podpisan trgovinski sporazum med našo državo in Grčijo. — Naš uvoz iz Grčije predstavlja vrednost kakih 120 milijonov dinarjev. Naš izvoz v Grčijo je ocenjen na 200 milijonov dinarjev.

z Nemčijo

Dr. Sepp Janko, vodja nemške narodne skupine v Jugoslaviji, je odpotoval v Nemčijo, kjer ostal 10 dni. — Občinski odbor v Novem Vrbsu je sklenil 22. jul. izročiti občinsko poslopje nepopolne državne gimnazije z vsem inventarjem novo odprti popolni zasebni nemški gimnazij. Poslopje bodo izročili vodstvu nemške gimnazije 99 let za letno najemnino 1000 din. Poleg tega mestna občina odstopi gimnaziji zemljišče dekliskega internata za 1 in pol milijona din. Na novi gimnaziji je postavljenih iz raznih krajev 14 profesorjev. Ker je v Novem Vrbsu poleg sedanje popolne nemške gimnazije tudi nemško učiteljišče in meščanska šola, je to mesto postalo kulturno in prosvetno središče nemške manjšine v Jugoslaviji. — Stanislav Hafner je v nemški reviji „Der getreue Eckart“ za nemško javnost, dne 1. julija 1940 priobčil daljši članek o slovenskem slovstvu. Posebej govori o pisateljih: Ivan Cankar, Oton Župančič; Finžgar, Meško, Pregelj; Juš Kozak, France Bevk. Zelo zanimivo je, kaj pravi o pisatelju Mišku Kranjcu, ki ga primerja s Prežihovim Vorancem (pseudonim).

Glasi iz Slovenske Krajine

S Ó B O T A

Iz Zveze združenih delavcev Vse obiskovalce knjižnice Delavske zbornice, katerim je rok za izposojene knjige že potekel, ponovno prosimo, da nam iste čimprej vrnejo, da tako lahko ustrezemo tudi ostalim obiskovalcem. Knjižnica se nahaja v zadrugi sobi Delavskega doma in ima uradne ure vsako nedeljo od 9—10 ure predpoldan.

Kakor smo že poročali, smo se v zadevi naših sezonskih delavcev obrnili na glavni odbor Rdečega kršča, ki nam je sporočil in obljubil, da bo čimprej izvedel vse potrebne poizvedbe in nas bo potem obvestil. Vse družine sezonskih delavcev pa prosimo, da se dotedaj naj ne razburjajo po nepotrebnem, dokler nimajo točnih in zanesljivih poročil, ker razne razburilne vesti širijo le razni brezvestni hujskači z zlobnimi nameni. Vojskovalci sta se le francoska in nemška vojska in so eventualne žrtve med civilnim prebivalstvom tudi možne, vendar pa le slučajne, v ostalem pa more v bojih pasti le, kdor se je bojev udeležil. Tega pa naši sezonski delavci gotovo niso storili. Razumeti se pa mora, da bo še nekaj časa trajalo, dokler se vzpostavi redni poštni promet med okupiranim in neokupiranim delom Francije, da bodo lahko redno prihajala poročila, ki pa bodo vsekar podvržena vojaški cenzuri in bodo že zaradi tega zakasnela.

Cenjenemu občinstvu naznajam, da sem začel izvrševati

pečarsko obrt

v Murski Soboti, Lendavska cesta št. 8. Izvrševal bom vsa v pečarsko stroko spadajoča dela strokovnjaki in po zmernih cenah ter se cenj, obč. priporočam za mnoga naročila. ZEMLAJ ALOJZ, pečar.

Že večkrat smo prosili in opozarjali naše podjetnike in tovarnarje, naj zvišajo plače delavstvu sorazmerno z naraščajočo draginjo, a oni so ostali še zmeraj trdovratni. Dogaja se celo, da sedaj grozijo delavstvu z odpustom, da na ta način delavstvo prisilijo, da jim delajo včasih skoraj za sramotno nizko plačo. Naj pa bodo vsi ti podjetniki uverjeni, da naša organizacija nikoli ne bo pustila, da bi se izigravale uredbe in zakoni, ki ščitijo interese delavcev in bomo storili vse potrebno, da se kaj takega prepreči.

LENDAVA

Umrli je v soboto 20. t. m. ugleđen 88 letni klobučar g. Pavel Ecker, ki je bil znan kot izboren obrtnik po celi Krajini. Bil pa je tudi vzoren katoličan, kakor sploh cela družina. Priljubljenost pokojnega se je pokazala pri pogrebu, ki se ga je udeležilo izredno veliko ljudi, tudi protestantov in židov. Pogreb je bil slovesen s 3 duhovniki, v ponedeljek 22. t. m.

Bogojina. Od 26. julija do 2. avgusta ima pri nas tabor Društvo slovenskih katoliških akademikarj 'Savica'. S tem hočejo naše akademikarke čim bolj spoznati našo Krajino in ljudem koristiti, zlasti dekletom, s primernimi sodobnimi predavanji. Naredile bodo tudi krajše in daljše izlete, da vidijo lepoto dežele slavnega kneza Koclja. — Vsi smo zelo hvaležni našim visokoškolkam, da se tako zanimajo za nas. Prepričani smo, da se bodo med nami res prijetno počutile!

Gaberje. Lepo smo obhajali naše proščenje preminočo nedelo.

Strehovci. Slovesnost nove svete maše našega rojaka g. Varga Ludvika se je lepo začela v Bogojini, kjer je bila primicija, na kateri je pridigal hotiški "gospodin" Berden. Večernice pa so bile v Strehovcih samih. Navzoča je bila tudi številna duhovščina.

Za novomešni dar g. Cigan Ivani v Indiji je daroval Markoja Ana iz D. Bistrice 5 din. Bog povrni! Bogato naročnino v zneski 70 din nam je poslal g. Vratarič Franjo, hotelir iz Rogaske Slatine. Bog plačaj!

Dokležovje. V nedeljo 4. avgusta bo daroval prvo nekrvavo daritev Vsemogočnemu g. Pintarič Štefan, novomašnik, salezijanec iz Dokležovja. Spored nove maše je sledeči: V soboto 3. avgusta ob 6. uri sprejem in pozdrav novomašnika, nato večernice v domači kapeli. V nedeljo ob 5. uri budnica, ob 9. uri sprejem gostov, ob pol 10. uri slovo od domače hiše, nato procesija do domače kapele, kjer bo ob 10. uri na prostem slovesna peta sveta maša. Popoldne ob 4. uri večernice. Pridite in se veselite v Gospodu s njim, ki ga je Gospod izvolil za svojega namestnika na zemlji.

Turnišče. Žalostno je umrla 15 letna Barica Polajnsček: ribala je hren preteklo nedeljo, ko je popoldne razsajala tista velika nevihta. Pa je tresčilo v njo in je bila na mestu mrtva. Naj se Bog usmili njene duše.

Kapca. Žalosten dogodek je razburkal našo vas: preteklo soboto zvečer so se vračali 4 hotiški dečki; pri pokopališču so jih počakali nekateri naši dečki in jih s koljem napadli. Pri tem je bil na mestu ubit hotiški regrut Lackovič Štefan. Krivce so orožniki prijeli takoj v nedeljo zjutraj. Vsi pošteni vaščani se zgražajo nad takim divjaštvom ter pričakujejo najstrožjo kazen za take grobijane. Pokojnemu naj bo Bog usmiljen!

Staro biblijo - Gerelyovo je poklonlo slovenskoj deci prek mej Jerebic Mihala s Hotiže. Bog plačaj. Biblija je poslana na prošeno mesto. Ki ma takše biblije, naj je pošle v Črensovce na upravo Novin, jako dobro delo s tem včini.

Za mešnika je posvečen v Pisi jul. 21. Duh Štefan, član družbe oblatov B. D. Marije iz Melinac. To je šestnajseti letošnji naš novomešnik. Prvo sveto mešo prikaže v domovini septembra.

Nedelica. V cerkvi Marije Pomocnice na Brezjah sta se poročila dne 14. julija Zver Ivan, dipl. iur. iz Nedelice, sotrudnik Novin, ter Juršič Hedviga, učiteljica v Stični. Čestitamo!

Dan novih maš v Beltincih. Vsa beltinska fara, zlasti pa vas Lipovci, se z vso vnemo pripravlja na veliki dan 28. julij, ko bodo kar trije njeni novomašniki: gg. Jakob Avguštin, Geld Karel in Sraka Vinko prvič darovali v domači cerkvi najsvetejšo daritev. Vsi novomašniki so iz Lipovec in vsi sinovi sv. Janeza Boska. Gospe je še kot male dečke spravil v šole salezijanski duhovnik g. Radoha Jožef, ki prav v teh letih doživlja najlepše uspehe svojega dela za duhovske poklice. Zato so ga tudi današnji novomašniki naprosili, da jim v najlepšem dnevu njihovega življenja spregovori bodrilno besedo za njihovo bodoče v današnjih časih tako odgovorno in težko življenje. — V soboto 27. julija ob petih popoldan bomo pri lipovski kapeli sprejeli naše novomašnike, ki se bodo v spremstvu kolezarjev pripeljali iz Martinišča. Po sprejemu bodo novomašniki na pokopališču molili za pokoj svojih dragih staršev, oziroma sorodnikov, ki že počivajo v grobu. Nato nam bodo gospeje novomašniki dali svoj prvi blagoslov v lipovski kapeli. Zvečer pa bomo na čast njim in vsej presrečni lipovski vasi priredili lepo bakljado. V nedeljo ob osmih se bodo novomašniki poslovili od svojih rodnih hiš in spremljani od svojih najdražjih in množice ljudstva, nastopili veselo pot proti beltinski cerkvi, da tam darujejo svojo prvo daritev zanje in za nas vse. — Čestitamo gospodom novomašnikom, njihovim družinam, presrečni lipovski vasi in še srečnejši beltinski fari, ki ima letos kar 12 novomašnikov, čestitamo salezijanski družbi, ki je samo v beltinski fari dala sveti Cerkvi kar 11 novomašnikov! Hvala Bogu, večna hvala!

Ljudje, ne silite se z odajov sadja, krumplov, zrnja, počakajte. Mamo domače zadrage, domače ljudje bodo kupovali po najvišji ceni. Zadruga v Soboti i Agrarna zadruga v Črensovcih, ki mate svoje pooblašene ljudi, ta potom njih kupovali, tak da bote lahko odali sadje pod najboljšimi pogoji.

Dečko, 16 let star, pošteni dobi službo kak hlapec. Zglasiti se pri: Forjan Martin, Bratonci 47. p. Beltinci.

V. Polana. Kraljevska banska uprava v Ljubljani je naklonila tukajšnji gasilski četi izredno podporo 500 din. Četna uprava se za podeljeno podporo in izkazano pozornost za tukajšnje gasilstvo javno najlepše zahvaljuje. Istočasno se četa zahvaljuje tudi domačim cehom za podarjene zneske. Šošarskemu za 100 din, ki jih je daroval za sliko sv. Florijana, sabolskemu za 36 din, ki jih je daroval za nakup kronike. Vsem prav prisrčna zahvala. Vse Polančare pa tem potom prosimo, da postanejo in ostanejo podporni člani čete.

Toča, o kateri smo že poročali na kratko, je zelo prizadela našo Krajino. Po goricah je mnogo grozdja zbitega na tla, listje preluknjano in celo na kolju se poznajo udarci toče. — Tudi na polju so posledice zelo žalostne: koliko silja je izluščene, koliko koruze skleščene. — Oblast bo to na vsak način morala upoštevati pri pobiranju davkov.

Razgled po državi

Voditelj Hrvatov podpredsednik vlade in predsednik HSS dr. Vladko Maček je 20. in 21. julija obhajal svoj rojstni dan in god. Po celi Hrvaški so bile primerne slovesnosti. Mnogih se je slaviljenec osebno udeležil. — Voditelj Slovencev mu je ob tej priliki poslal naslednjo brzojavno čestitko:

Bled, 20. julija. — Slovenski narod srčno pozdravlja voditelja hrvatskega naroda ob priliki njegovega rojstnega dne in godu z iskrenimi željami za dolgo in blagoslovljeno življenje. — Dr. Anton Korošec. Tudi mi mu iskreno čestitamo in želimo vse najboljše zanj in za hrvaški narod, ki nam je bratski po veri, krvi in državni pripadnosti.

Prosvetni minister dr. Korošec je izdal uredbu, kako se bo izpopolnjevala medicinska fakulteta v Ljubljani, to je s postopnim odpiranjem 5. do 10. semestra tako, da se bo v zimskem semestru 1943/44 pričel na ljubljanski medicinski fakulteti popoln pouk vseh 10 semestrov. Vzporedno se bodo odpirali potrebni znanstveni zavodi do popolne klinike. S tem je ljubljansko vseučilišče postalo popolno in se bo odslej lahko nemoteno razvijalo.

Visoko odlikovanje škofa dr. Rožmana. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je bil na predlog pravosodnega ministra odlikovan z redom sv. Save I. vrste ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman.

V Somboru je bila v nedeljo 21. julija velika domoljubna slovesnost: odkrit je bil spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Navzoč je bil zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. in Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, predsednik vlade Cvetkovič, več drugih ministrov in ogromno ljudstva.

Na kongresu jugoslovanskih poštarjev v Nišu so hrvaški poštarji

Modrijan v kobilanskih goricah ali o možu, ki je samemu cesarju pismo pisal

Tisti popoldne sva se napolila s kobilanskim kaplanom v kobilanske gorice. Pač zavoljo mojih želja, pogovoriti se s kom starejšim na Kobilju. Kmalu sva bila med goricami. Nekaj jih je že vezanih, drugod so se belili robci med zelenjem, po nekod pa se je še vedno plazilo košato mladje po zemlji.

Prav na vrhu, nekaj stran od prostora, kjer je bil menda nekoč samostan, pa so ga Turki razdejali, so gorice starega Tivadarja. Menda ima on edini cepljeno grozdje med številnimi goricami. Zato pa se tudi rad postavi in se že zavoljo tega pogosto napoti s škropilnico v gorice, da bi ljudje videli, da so njegove gorice nekaj drugega kot pa sosednje. Istega mnenja je tudi njegova žena, še živahna in dobra ženica; le hribi so ji za spoznanje bolj upognili hrbet kot pa možu. Ob vsej pridnosti in ob vzajemnem delu pa vendar ne utegneta

Romanje k Mariji Bistričkoj: zdomi mo šli 1. avgusta ob pou štiraj od črensovske cerkve proti Štrigovi, gde mo pri svetoj meši i počakamo, če bi što zakesno. — Vinčec Jožef, Trnje.

RAZPIS

DIREKTORSKEGA MESTA

na zasebni dvorazredni trgovski šoli s pravico javnosti v Murski Soboti.

Šolski odbor podpisane zruženja razpisuje mesto direktorja

na svoji dvorazredni trgovski šoli.

Kandidat mora ustrezati pogojem § 51 zak. o srednjih trgov. šolah točka 2), ki določa: Za direktorja na dvorazredni trgovski šoli sme biti postavljen profesor srednje trgovske šole, ki ima položen profesorski izpit in najmanj 10 let državne, prvenstveno učiteljske službe, od teh najmanj 6 let na srednji trgovski šoli.

Nekolkovani prošnji za mesto je priložiti rojstni ali krstni list, domovnico, dokazila o strokovnih kvalifikacijah ter kratek curriculum vitae, Prejemki po dogovoru.

Prošnje je dostaviti na spodnji naslov najkasneje do 5. avgusta t. l.

Murska Sobotica, dne 23. julija 1940.

Združba trgovcev
za srez Murska Sobotica v Murski Soboti

med drugim izjavili: Vse premoženje bo decentralizirano. Okrevatišče v Kaštel Lukšiču bo pripadlo Hrvatom, okrevatišče na Pohorju Slovincem, okrevatišče v Vrnjcih pa Srbom. Tudi drugi gmotni interesi bodo tako urejeni, da ne bo cepitve. Tako bo vse storjeno v duhu bratskega sporazuma.

Po drugih državah

Roosevelt bo v tretjič kandidiral pri predsedniških volitvah, kar je nekaj izrednega.

Baltiške države so prosile za sprejem v Zvezo sovjetskih socialističnih republik, kar so v Sovjetiji z velikim navdušenjem sprejeli na znanje.

Hitlerju so odgovorjali: predsednik angleške vlade Churchill, zunanji minister Halifax in predsednik južnoafriške unije general Smuts, ki je v svojem govoru slikal, kakšna bi po njegovem bila nova Evropa, če bi zmaga Nemčija, nato pa je dejal:

„Mi pa hočemo svobodno Evropo, svobodno za posameznika in za narode, svobodo za osebni in narodni razvoj, kjer bo vsakdo lahko nadaljeval svojo zgodovinsko nalogo za napredek človeštva. S svobodo pa mora seveda biti združena disciplinirana organizacija, katere je manjkalo Zvezi narodov. Nova Zveza narodov bo morala to napako odpraviti. V novi Evropi kakor si jo zamišljamo mi, bo pristo koristno tekmovanje med narodi, pristo denarstvo, v njej bo vladala socialna pravičnost in mednarodna pravica brez sile ter trajen mir. V taki novi ureditvi ne bo prostora za samozvane voditelje. Vsak narod bo skupnost prostih mož in žena, mednarodna družba pa bo skupnost prostih narodov.“

To je naš odgovor na nasporno izzivanje, ki ga bomo odbili z vso silo, katero nam je dal Bog.“

Tivadarjeva opraviti vsega dela ob pravem času. Zato si pa pomagata drugače; tako sta na primer že davno povezala trse ob poti, kjer lahko vsakdo vidi, za notranjost pa si ne belita preveč glave.

„Bog daj dobro delo!“ pozdravi že od daleč kaplan.

„O, Bog ga daj, zavalimo!“ odgovarja Tivadar, se odkrije in povezne klobuk na bližnji kolek:

„Če so pa že gospout prišli, pa more človek krščak doi gjasti.“

Levica mu je že segla po pipi, pa se je premislil.

„A! Pipo pa vseeno pistin, naj gori, zato ka nemam več, s kim bi jo palik našgao.“

Stari Tivadar ni velik, pa tudi majhen ni. Na nosu mu čepijo „okule“; papirčka s ceno in številko še ni odstranil; raje se vsak dan znova jezli na papir, zakaj mu zakriva pogled. Pogled mu je bister in rzsoden: brez nadaljnega je ugotovil mojo starost in dodal, da se z „gospodom“ v letih mnogo ne križava.

Peljal nas je v klet in se jezil, zakaj ni ravno ta dan ponesel nič vina s seboj. Potolžil se je šele, ko

Družba sv. Rafaela

v Črensovcih naznanja:

Tivadar Jožef, delovodja i tovariši, Turnišče. Oskrbnik Böning iz Pamin über Dramburg javlja, da biciklinov nega več na postaji mesta Kallies. Priporoča vam, da se obrnete naravnost na trgovca, pri kom ste bicikline kupili na naslov: Friedrich Herfeld Söhne i Neuenrade i. W.

Pintarič Rudolf, Kruplivnik 10. Ministerstvo je rešilo, da se srebrnih mark zamenj 100, papirnatih 5 po klirinški ceni za ednoga delavca.

Zveza polj. delavcev sporoča:

ZPD je na merodajnem mestu podvzela korake, da se plače v dnini in v akordu polj. delavcem na drž. imanju Belje in na drugih veleposestvih zboljšajo. Cene vsem pridelkom so znatno poskočile, kakor tudi vsem predmetom, ki jih delavci nujno potrebujejo, t. j. obleki, obutvi, zlasti pa živežnim potrebščinam. Zato so tozadevni koraki ZPD, ki jih je na merodajnem mestu podvzela, upravičeni. Socialni čut in pravica zahtevata, da se tudi sezonskim delavcem nudi današnjim časom primerno plačo in da možnost človeka dostojno življenje. Razen tega je ZPD na merodajnem mestu zaprosila, da se preskrbi delo vsem tistim moškim delavcem, ki so se pred kratkim vrnili iz raznih krajev domov. Kakor je znano so to večinoma ljudje, ki so brez denarja in zato zaslužka nujno potrebni. Njih družine so številne in jim preti pomanjkanje, ako njih družinski očetje ali skrbniki v najkrajšem času ne dobijo primernega dela in zaslužka.

Dalje je ZPD. zaprosila za dovoljenje, da se žito, ki ga naši sez. delavci letos zaslužijo na sez. delu v Vojvodini od tam pa do vseh postaj v Prekmurju pripelje po znižani ceni, t. j. za 10% od redne pristojbine. Tozadevno ugodno rešitev bo ZPD. objavila v Novinah.

DAVČNA UPRAVA LENDAVALA

Vsem upravnim občinam

z vabilom, da razglasite na krajevno običajen način sledeči razglas:

Starši, ki bodo potrebovali pri vpisu svojih otrok na srednje ali višje šole za prihodnje šolsko leto 1940-41 potrdila o višini predpisa na neposrednih davkih, naj si iste preskrbijo čimprej, najkasneje pa do sredi meseca avgusta t. l. in ne zadnji čas, ko jih že nujno potrebujejo, ker ni mogoče vsem naenkrat ustreči.

Vloge, ki se dobijo pri davčni upravi, se morajo kolkovati z Din 10 —, za potrdilo pa Din 20.— za vsak zahtevani uradni prepis potrdila pa je potreben kolek za Din 10. Posebno pa se opozarjajo stranke, da prinesejo s seboj čeke, na katere plačujejo davek (iz leta 1939).

V. d. šefa uprave:
Gruškovnjak

PRENEHAJO VELJATI

kot zakonito plačilno sredstvo:

stari kovanci po 10 din 31. avg. 1940,
stari kovanci po 2 din 16. avg. 1940,
stari kovanci po 50 par 16. avg. 1940.

Lastniki teh novcev se pozivajo, da v lastnem interesu zamenjajo ta denar z novimi kovanci. Stare kovance morejo zamenjati pri podružnicah Narodne banke ali pri državnih finančnih ustanovah.

sta se z „gospodom“ dogovorila, da drugič in drugje trčita „na zdravje“.

„Te pa stara, šorc mi prinesi, kan šou grbanje iskat“, je naročil spotoma ženi.

„Vej znajo gospout, da je mladi bü, je ešče kaj najšeo, zaj pa če glij okole ma, nikaj ne vidi, pa ga li tečas prepeli, ka odide“, je razlagala starka bolj kaplanu, kot pa odgovarjala možu. Po predpasniku pa se je vseeno začela ozirati.

Ko smo sedli za mizo, se je ustavil Tivadar najprej ob meni, ker sem mu pač sedel najbliže in ker sem bil edini — tujec. Premotril me je z modrim pogledom:

„Ka pa te uni mladi gospout gjestoje, naj ne zamerijo.“

Povedal sem mu, za kaj se pripravljam in kaj študiram;

„A vej pa tou zatok tuj dobro gje. Sefe le lidgie so na sfejti potrebnji“, je menil še bolj modro in si ogledoval cigarete, ko sem mu jih ponudil, še bolj pa lojene vžigalice, ko sem mu prižgal. Ugotovil je ob vžigalicah, da je svet res širok in da se ljudje res raznih vragolij spomnijo.

Govor g. Kerec Franca na Kmetsko-delavskem taboru v Soboti, dne 5. maja 1940. leta.

Dragi delavci!

Zakaj smo ustanovili Zvezo poljedeljskih delavcev? Zato, da bi potom te organizacije našim sezonskim delavcem, ki so dozdaj bili prepuščeni samemu sebi, priborili vse socialne pravice predvsem pa to, da se uredba o minimalnih mezdah in pa zakon o zavarovanju delavcev raztegneta tudi na sez. delavce, da bodo isti tudi doma v naši državi uživali te dobrih enako, kakor to uživajo ostali industrijski, obrtniški in stavbni delavci in kakor to naši delavci uživajo samo v tujini. Razen tega hoče ZPD v Soboti zgraditi primerno delavsko zavetišče za stare in onemogle delavce. Dalje hoče delavcem priboriti vse moralne in druge pravice ter je ščititi pred izkoriščevalci. Izseljevanje hoče omejiti na minimum in ustvariti možnost zaposlitve teh delavcev doma v državi. Dokler pa potreba po izseljevanju traja, isto usmerjati v pravi tir in ga ozdraviti, da bo služilo narodu in državi. Med svojim članstvom hoče edino po krščanskih načelih gojiti moralno, stanovsko, narodno in državno zavest.

ZPD z bolečino v srcu spremlja tragično usodo našega slovenskega delavstva, ki je vsled neugodnih prilik primorano v tujini služiti si svoj

kruh. ZPD izseljevanje gleda kot nujno zlo, ki mora čimprej nehati. Res je, da naši delavci vsled razlike na valuti v tujini dobro zaslužijo. Mnogi so z zaslužkom že izplačali dolgove in tako rešili svoje posestvo gotove propasti. Toda, če bi delo in trud krvavih žuljev, ki so ga morali žrtvovati tujini, lahko služilo v dobro našemu narodu in naši državi, bi od tega imeli vsi neprecenljive koristi; tako pa imamo le nekaj denarja, naš narod pa zato boleha na duši in na telesu.

Zakaj silitjo naši delavci v tujino? Večinoma radi nujne potrebe, le nekaj pa iz navade ali radi razvedrila. Največ pa radi tega, ker doma v državi ni na razpolago dovolj dela. Število delavcev danes presega 14 tisoč. Od teh lahko od 4 do 5 tisoč živi par let doma, ne da bi njih družine radi tega kakorkoli bile življensko ogrožene, ker imajo toliko zemlje, da se vsaj skromno lahko preživijo, če njihova posestva niso prezadolžena. Ostalih 9 tisoč sez. delavcev pa nujno potrebuje dela in zaslužka, bodisi v tu ali inozemstvu. V naši državi v najboljšem slučaju lahko zaposlimo od 3 do 3500 delavcev. Za ostale tu ni dela na razpolago. Iz tega dejstva lahko vidimo kako pereč je ta naš izseljenski problem. (Dalje)

M. ZALAR: MARMELADE IN KUMARICE

Ringlo-marmelada. One rumene ringle, ki so podolgaste kot slive ali češplje, skuhaj, pasiraj, sok še enkrat prekuhaj z enako težo sladkorja in gosto tekočo nalij v tople kozarce. Ko se na kuhalnici potegne dolga nit, je dovolj gost. Ohlajeno zaveži. Če se ni naredila na vrhu kozarca, še kuhaj v bolj gosto maso.

Mešana marmelada. Kuhaj posebej breskve, posebej ringlo in ko je pasirano, zmešaj oboji sok ter skuhaj z enako težo cukra v gosto marmelado. Druga prav dobra mešana marmelada bo od paradiznikov, sliv in jabolk. Vsako posebej skuhaj, vse tri soke zmešaj, pokuhaj z enako težo sladkorja v gosto mezo. ki je res zelo okusna. Sicer pa šele potem, ko se voda zelo izkuha, dodaj sladkor, rabiš manj sladkorja pa bo bolj gosta in bolj okusna.

Agrasova marmelada (agras ali smokulje). Agras operi, odcedi na rešetku in skuhaj v lastnem soku jagode z žlico razpokaj, ko jih strešeš v kastrolo, da se dno ne bo žgalo. Na dno daj za začetek malo vina, ker sok ne pride takoj iz jagodic. Vzemi le zelo zrele smokulje, ki so že mehke. Ko so že vse razpočene, pokuhane, jih pretlači skozi sito, nato pa skuhaj z enako težo ali nekaj manj sladkorja, da bo marmelada gosta. Skoro trda mora biti in lepo rdeča. Dodaj še nekoliko ribizljevega ali citroninega soka, da bo okus bolj pikanten. Nazadnje še lahko vmešaš žlico ruma ali konjaka, da bo fino dišalo. Marmelado od grozdja narediš na enak način.

Breskvina marmelada. Breskve ne olupiš, ker so bolj vodene in bi se ne lupile lepo. Zato jih s peškami vložiš v velik lonec ali kastrolo, skuhanim peške pobereš, pasiraj ali pretlačiš skozi sito in sok skuhaš z enako težo sladkorja. Že preje dolgo kuhaj, da voda izhlapi in ostane bolj gost sok.

Marelična marmelada. Skuhaš, jih pasiraj ali pa jim preje odstraniš lupino. Lupino odstraniš, če jih naglo popariš, nato poliješ z mrzlo vodo in olupiš lupino. Potem razpoloviš, odvzameš peške in skuhaš brez dišav z enako težo sladkorja v gosto tekočo mezo.

Marelice v kompotu. Marelice skuhanne dajo najfinejši kompot. Že v poletju jih pripravljamo v malo skledico možu. Za vse člane družine to ne gre, je preveč drago, le družinskemu skrbniku za priznanje višje avtoritete v družini. Olupi jih, z vrelo vodo popari, v mrzli pretresi in naglo olup, ali pa z nožem olup in razpoloviči. Peške jim odvzemi. V 7 decilitrov vode pokuhaj 1 kg cukra, v tej sladkorni vodi pa prevrli zaporedno, kose za kosi 1 kg razpolovičenih olupljenih, precej trdih marelic, a le eno minuto naj vrejo. Pobiraj jih z žličko in devaj na krožnik. Nadevaj jih v kozarce z zarezno navzdol, zalij s sladkornino v kateri si jih kuhala, zaveži in kuhaj še 10 minut v sopari.

Kumarice v kislu. Mlade, male kumarice trdo obriši, da bodo čiste. Lahko jih operesh preje, če so prašne. Potem jih močno osoli v veliki glinasti skledi in naj 24 ur uležavajo. Večkrat jih pretresi. Potem skuhaj vinski jesih, v jesihu prevri olupljene šatote, pet lovorjevih listkov, celj poper, šop svežih koper. Naglo prevremo tudi kumarce v tem jesihu. Ohlajene naložimo v kozarce, vmes pa nadevamo vse, kar smo v jesihu kuhale. Ohlajeni jesih polijemo na kumarice in zavežemo. Prav dober je vmes sveži hren in črna redkvice, lepo v lističe narezano. To jim izboljša duh in okus. Na drug način zelo dobro pripravljene kumarice se sploh nič ne kuhajo. Vzemi vinski sodček ali velik glinast, dobro glaziran lonec. Dno obloži z listjem od višene in od vinske trte. Oprane, trdo obrisane kumarce naloži v sodček ali lonec, vmes daj lorberjevih listov, poper v zrnju, koperno dišavo v snopiču, nageljnovih klinčkov, hren in redkvice črno v lističe naribano. Tako napolnjen kozarec nalij, do vrha z neprekuhanim vinskim jesihom. Po vrhu daj belo krpico, lesen poklopec ter s kamenjem obtežiš, da uležavajo 4 dni. Po 4 dneh odlijesh ta zvodneni jesih, a v sveži drugi jesih daj malo soli, ga prekuhaj, mlačnega nalij v sodček ali lonec, ko pa je vse popolnoma mrzlo, pokrij z listjem od višene in vinske trte, krpo od platna, leseno deščico in obteži s kamenjem. Takšne kumarice so jako dobre in tudi lepe.

da se ne bi od ponosa nasmejaj: „Vej pa oni tak znajo tou pijsmo kak gjes, pa pravijo, ka samo malo znajo.“ Ker so mu pritrjevali tudi drugi, je bil svoje ugotovitve še bolj vesel, vsaj toliko, kot bi bil, če bi me bil on madžarščine naučil.

Izpita pa s tem še ni bil konec. Bilo je treba „sprobati“ še nemščino. Zopet se je pomešala slina s pisalom in kmalu sem bral razločno napisano: „Verwundet en spital“. Kako naj to prestavim? Ojunačil sem se: Napisali ste, ka naj dajo ranjenoga f špitao“.

„Tak je praf; glij tou san mislo“, je bil odgovor.

Nato je stavec z enako dostojanstvenostjo zgrnil papir z izpitno učenostjo in mi vrnil svinčnik. Zdaj je prišla vrsta zopet name, da sem zapisoval. Kajti zapisovanja vrednega je bilo precej. Besedovali so vsi prek (bili so štirje) in o najrazličnejših stvareh: da je bilo prejšnje dni „lagoje vreme“, da je, da sta zato Tivadarjeva zmetala krmo v klet, a da jo bosta znosila ven in spravila, kjer ji je mesto, čimbo čas za to; kako je Tiva-

Otroci cest

Na cestnem kamnu smo sedeli ves dan, od jutra do noči, otožno pesem smo rjovel, a dom ni videl, kri si je oči.

Pritavali smo v dalnje kraje, do lepih in bogatih mest, za kruh smo tam garali raje, kot lizali kamenje cest.

Ko so moči nam vse izpili, pognali so nas med zveri — za kruh te, dom, ne bomo več prosili, v objemu tvojem naj le truplo spi.

Ivan Krampač

Pošta

Po šestih tjednih smo znova sprejeli naročnino iz Francije. Poslala sta: Serdt Alojz, á Noielles 100 din. 22 din spisali na 1939 leto, ostalo na letos. Berden Emerik, Ars Laquenexy 140.50 din. Bunderla Kalman, Andrejci 40. Vaša naročnina je plačena, nikaj neste dužni. Šamer Adeli smo pa račun za njeni dug poslali.

CENE

živine in kmet. pridelkov v okraju Sobot

Voli prve vrste 7 din, druge 6 din, tretje 5 din; telice prve vrste 7 din, druge 6 din; krave prve vrste 5—5.50 din, druge 4.50 din, tretje 3.50 do 4 din; teleta prve vrste 6 din, druge 5—6 din; prašiči pršutarji 7—9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso druge vrste prednji del 12—13, zadnji del 13—15 din; svinjina 14—16 din, slanina 19—20 din, svinjska mast 21 din; surove kože: goveje 11—12, telečje 16, svinjske 8 din za 1 kg. — Pšenica 250 din, ječmen 220 din, žito 180 din, oves 235 din, koruza 220 din, grah 500 din, krompir 120 din, seno 70 din, slama 50 din, pšenična moka 400—450 din, koruzna moka 350 din, ajdova moka 450 din za 100 kg. — Trda drva 80—120 din za 1 kb m., belice 0.75 din za 1 komad, mleko 1.50—2.50 din za liter, surovo maslo 36 din za 1 kg.

PENEZ

London 1 funt 172—215 Din Newyork 100 dol. 4424-5520 Nemška marka 1470-1490

Licitacija gramoz

se bo vršila

dne 2. avgusta 1940 ob 9 uri.

OKRAJNI CESTNI ODBOR
M. SOBOTA

Radi velike zaloge manufakturnega in specerijskega blaga prodajam se vedno po nizkih cenah, ter imam na zalogi Radensko in Petajnsko Slatino po Din. 250 za 14 dl. steklenico. Pri večjem odjemu popust.

Se proroča
FERDO HORVAT
trgovina z meš. blagom
BOGOJINA

Cena oglasov:

Cela stran 800 Din, pol strani 400 Din
Mali oglasi 15 Din
Poslano med tekstom vsaka beseda 2 Din

darjeva nekoč uganila dva dni naprej dež, pa so jo ljudje zavoljo tega zelo spoštovali; kako je neki klantoš „dešč delao“; kako da je „šorc umazan, a za grbanje vendarle še dober...“

Zdaj pa je hotela še starka preizkusiti svoje znanje ob moji pisavi. Z veliko muko je uganila „prvo piknjo“ napisala na naslovni strani:

„Vej pa tou je A“.

„Aj, kaš tij, če niti gjes neven toga prečteti“ se je oblastno vmešal mož in porinil zopet papirje pred me. In žena je verjela, da ona ne more prebrati „kakše piknje“ več kot pa njen mož.

In zasakala se je beseda na nekdanje dni. Ne na tiste, ko so bratje v samostanskem studenču zakopali (v strahu pred Turki) toliko zlata, da bi Kobilarčari lahko vsi vprek vse življenje prekržanih rok na blazinah pred hišami sedeli, če bi se jim posrečilo najti ta studenec. (Mislijo, da so našli že severno steno samostana, toda to še ni studenec.)

(Dalje)